

Onderzoeks- en Adviesagenda 2018 (bijlage bij de Begroting 2018)

Inleiding

Brabant is volop in beweging. Met het bestuursakkoord 2015-2019 'Beweging in Brabant' als leidraad willen Gedeputeerde Staten, samen met Provinciale Staten, aan die beweging een bijdrage leveren. Het bestuursakkoord formuleert de uitdagingen van de toekomst. Om dat succesvol te doen, zal de provincie kansen slim moeten benutten, ook op kennisgebied.

Deze Onderzoeks- en Adviesagenda geeft inzicht en overzicht in de strategische onderzoeks- en adviesvragen voor 2018. De onderzoeken en adviezen die van belang zijn voor de vorming of bijsturing van het strategisch beleid zoals vastgelegd in het bestuursakkoord en voor de realisatie van de bestuursopdrachten uit de Perspectiefnota's zijn opgenomen.

Wij nodigen u uit om suggesties te doen voor onderzoek of advies vanuit uw controlerende rol dan wel wensen, bedenkingen of aanvullende onderzoeksvragen mee te geven.

De Onderzoeks- en Adviesagenda is geen 'statische' weergave van de strategische onderzoeks- en adviesvragen, maar een dynamisch en levend document. In de Bestuursrapportage (najaar 2018) worden de aanvullingen of wijzigingen op deze agenda opgenomen. In de jaarrekening 2018 zal vervolgens verantwoording worden afgelegd.

In deze Onderzoeks- en Adviesagenda zijn opgenomen:

- Alle voorgenomen onderzoeken voor 2018 naar type onderzoek (signalerend/agenderend, beleidsvormend dan wel evaluatief). We hebben ook gekeken naar onderzoek dat nog nodig is om de bestuursopdrachten uit de Perspectiefnota tot realisatie te laten komen. We zoeken voor de uitvoering van deze onderzoeken naar de meest geeigende uitvoerder (bijvoorbeeld Brabantse kennisinstellingen zoals BrabantKennis, PON en Telos, landelijke kennisinstellingen zoals planbureaus en adviesraden, ons hoger onderwijs of onderzoeksbureaus).
- Tevens zijn de onderzoeken opgenomen die zelfstandig door onze Brabantse kennispartners (BrabantKennis en PON) worden opgepakt in 2018 (voor zo ver bekend).
  - Bij BrabantKennis gaat het veelal om verkenningen (meer signalerend/agenderend onderzoek). De verkenningen van BrabantKennis worden afgestemd met de Ontwikkelraad voor BrabantKennis, en zijn dus enkel ter kennisname opgenomen.
  - Bij onderzoeken die door het PON worden opgepakt ligt het accent veelal op effectmeting en de betekenis voor de samenleving.
- Adviezen van BrabantAdvies in 2018. De adviezen van BrabantAdvies geven een handelingsperspectief bij beleidsvoornemens of naar aanleiding van verkenningen of ander onderzoek. Per adviesvraag is steeds de essentie weergegeven. De verdere uitwerking van de adviesvragen vindt plaats in het werkplan voor BrabantAdvies voor 2018 (definitief medio november 2017). Daarin is ook ruimte voor ongeraagd advies.

Visie

Het jaar 2018 is het laatste volledige jaar voor het aflopen van de huidige bestuursperiode. Het is een jaar van uitvoeren en realiseren. Maar ook een jaar om vooruit te blikken. Een groot aantal beleidskaders loopt af in 2020. Daarom richt deze Onderzoeks- en Adviesagenda zich enerzijds op de leerpunten vanuit de uitvoering van het beleid in de afgelopen jaren (lerende evaluaties), en anderzijds inzicht in welke ontwikkelingen in de toekomst op ons afkomen (verkenningen).

De lerende evaluaties zijn eind 2018/begin 2019 gereed zodat de resultaten input kunnen vormen voor het volgende Bestuursakkoord. Met in acht neming van de leerpunten uit de evaluaties en de kaders van het bestuursakkoord kan vervolgens in 2019/2020 nieuw beleid worden opgesteld. Bij een evaluatie worden behorende uitvoeringsprogramma's en instrumenten (zoals subsidieregelingen, verordeningen en uitvoeringsorganisaties) zover relevant meegenomen. De evaluaties richten zich op de effectiviteit en efficiëntie van ons beleid.

Bij de lerende evaluaties zullen we ook in 2018 aandacht besteden aan governance-vraagstukken zoals de wijze waarop invulling is gegeven aan de samenwerking met maatschappelijke partners, (rollen en instrumenten), welke cross-overs zijn er tot stand gekomen, hoe gaan we om met transities, e.d.? Dit zijn proces-vragen die dwars door alle opgaven heen spelen en naar voren komen, zowel op uitvoerings- als strategisch/bestuurlijk niveau. Kennisdeling is belangrijk op dit vlak (zowel ambtelijk als bestuurlijk), omdat een gezamenlijke taal en het delen van kennis op dit vlak de basis vormen voor doorontwikkeling naar een toekomstbestendige, netwerkende organisatie.

Als opmaat voor de nieuwe bestuursperiode zullen we begin 2019 een doorkijk van de evaluaties maken, die opgenomen wordt in de Perspectiefnota 2019. Aanvullend denken onze Brabantse kennispartners (BrabantKennis, PON en BrabantAdvies) over een gezamenlijk initiatief in het kader van de verkiezingen/het nieuwe bestuursakkoord. Daarnaast geeft de Perspectiefnota 2019 inzicht in de trends en ontwikkelingen die op ons afkomen.

Leeswijzer

De agenda is opgebouwd langs de zeven opgaven uit het Bestuursakkoord, aangevuld met 'Digitalisering', 'Bestuurlijke vernieuwing en samenwerking' en 'Culturele identiteit'.

Per opgave is beschreven:

- de ambitie,
- een korte beleidscontext per opgave,
- relevant recent (Brabants) onderzoek/advies dat al beschikbaar is of (binnenkort) beschikbaar komt,
- onderzoeken en adviezen in 2018, uitgesplitst naar de onderzoeken die we zelf laten uitvoeren, relevant onderzoek dat al door kennispartners wordt uitgevoerd en de gevraagde adviezen aan BrabantAdvies in 2018 om invulling te geven aan de opgave.

1. Arbeidsmarkt en economische ontwikkeling

Ambitie

Het is onze ambitie om tot de Europese top van (industriële) kennis- en innovatieregio's te behoren. Zo kunnen we welvaart en welzijn in Brabant duurzaam garanderen en een duurzame regionale ontwikkeling stimuleren.

Beleidscontext

De koers hiervoor is uitgezet in het Economisch Programma Brabant 2020. Aan het begin van deze bestuursperiode is de BrabantVernieuwt vastgesteld. Tevens zijn een aantal uitvoeringsprogramma's gepresenteerd waaronder voor verschillende topsectoren, arbeidsmarkt en werklocaties. Aan deze opgave koppelt ook de Bestuursopdracht "MKB+ faciliteit" waartoe het provinciale bestuur bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2017 opdracht heeft gegeven.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [Longread 'Blijft Brabant het maken?' \(BrabantKennis, okt 2015\)](#)
- [Longread 'Kiezen we voor kwaliteit?' \(BrabantKennis, maart 2016\)](#)
- [Monitor Werklocaties Noord-Brabant](#)
- [Factsheet detailhandel](#) (en [toelichting](#)) en [Factsheet Brabantse bedrijventerreinen](#) (en [toelichting](#))
- [Anders samenwerken aan werklocaties \(advies van BrabantAdvies, maart 2016\)](#)
- [Meerjarenkader Provinciaal Arbeidsmarktbeleid \(advies van BrabantAdvies, juni 2016\)](#)
- [Arbeidsmarktdashboard](#)
- Toerusten & Innoveren: Skills Strategie (advies van BrabantAdvies, volgt nog in 2017)
- Levenlang spelen (*ongevraagd* advies van de jong-professionals van BrabantAdvies over wat er nodig is voor een goede kennis-/onderwijsinfrastructuur, dec. 2017)
- [Evaluatie Regionaal Economisch Actie Programma \(REAP, juli 2015\)](#)
- [Evaluatie valorisatieprogramma's \(sept. 2016\)](#)
- [MIT-evaluatie \(maart 2017\)](#) en vooronderzoek door het Rijk (eind 2016); ontwikkelen monitoringssystematiek wordt ook landelijk opgepakt
- [Evaluatie Innovatiefonds \(maart 2017\)](#)
- [Financiering van scale-up bedrijven in Noord-Brabant. Ex ante kapitaalmarktonderzoek naar een nieuwe financiële faciliteit \(juni 2017\)](#)
- [MKB-plus faciliteit \(advies van BrabantAdvies, juni 2017\)](#)
- Brabant testomgeving voor de wereld van morgen - Innovatiebeleid (advies van BrabantAdvies, najaar 2017)
- [Meerjarenplan BOM 2017-2020 \(advies van BrabantAdvies op hoofdlijnen, jan. 2017\)](#)
- [Sociaal-Economisch Beeld \(advies van BrabantAdvies, juli 2017\)](#)

- [Monitor topsectoren \(opgenomen in Economische Thermometer Noord-Brabant 2015\)](#)
- Evaluatie Beleidskader Vrijtijdseconomie 2013-2020 (loopt, gereed najaar 2017)

ONDERZOEKEN - 2018

a. Prognose werklocaties

Achtergrond: In 2014 is de prognose werklocatie opgesteld. Na vier jaar is een nieuwe prognose werklocaties (kantoren, detailhandel en bedrijventerreinen) nodig op basis waarvan afspraken gemaakt kunnen worden in de regio's.

Type: Signalerend/agenderend onderzoek.

b. Toekomstverkenningen arbeidsmarkt naar sector en regio / waar verdient Brabant zijn geld mee in 2030?

Achtergrond: Een veerkrachtige arbeidsmarkt is de motor van de economische ontwikkeling en daarmee van de welvaart en het welzijn van de Brabantse burgers. De uitdaging is om de match te maken tussen de dynamische vraag naar en het aanbod van mensen (moment, hoeveelheid en kwalificatie). Continue innovatie, gebruik van kennis en het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten zorgen voor meer economische verscheidenheid nodig om het vestigingsklimaat blijvend sterk te houden. Een vitale arbeidsmarkt is daarbij een wezenlijke bouwsteen. De arbeidsmarkt wordt ook wel eens de achilleshiel van de Brabantse economie genoemd. Met input vanuit het Arbeidsmarktdashboard maken we een toekomstverkenning arbeidsmarkt naar sector en regio.

Type: Signalerend/agenderend onderzoek.

c. "Onderkant" van de arbeidsmarkt

Achtergrond: In de lijn "iedereen doet mee" (gericht op de "onderkant" van de arbeidsmarkt) ondersteunt de provincie verschillende projecten. Tevens werken we via sociale veerkracht aan 'iedereen doet mee'. In dit onderzoek willen we bekijken welke projecten effectief zijn en welke niet; en hoe komt dat?

Type: Beleidsvormend onderzoek.

d. (Tussen)evaluatie Economisch Programma Brabant 2020

Achtergrond: Het Economisch programma Brabant (EPB) is een koersdocument dat in 2012 is opgesteld. Ter uitvoering van het Economisch programma zijn een aantal uitvoeringsprogramma's c.q. instrumenten vastgesteld zoals de Valorisatieprogramma's, het uitvoeringsprogramma Werklocaties en het Innovatiefonds. In het licht van de afronding van dit bestuursakkoord en als opmaat naar de komende bestuursperiode worden leerpunten en aandachtspunten geformuleerd (in het bijzonder met betrekking tot de kern van het programma, het 10-puntenplan).

Door dit in 2018 op te pakken kan het tevens dienen als input voor een nieuw bestuursakkoord in 2019 en voor de formulering van nieuw beleid in 2020 en verder.

Type: Evaluatief onderzoek - 217a.

ONDERZOEK VAN GELIEERDE KENNISPARTNERS – 2018, TER KENNISNAME

- 'Van kenniswerker tot MOE-lander - over de internationalisering van arbeidsmarkt' (longread BrabantKennis, 2018).

ADVIESVRAGEN AAN BRABANTADVIES – 2018

- Valorisatieprogramma/doorgroei MKB
Valorisatiefonds voor MKB, er wordt een nieuw Brabantbreed programma opgezet. Hoe kan dit programma zo optimaal mogelijk bijdragen aan de doorgroei van het MKB?

- Biobased en circulariteit

Biobased en circulariteit vullen elkaar steeds meer aan. Consistent provinciaal beleid met betrekking tot het aanjagen van de 'biobased economy' en breder de 'circulaire economy' is van groot belang voor Brabant. Hier is langjarig beleid en investeringen voor nodig. Hoe kunnen deze investeringen maximaal verzilverd worden?

- Coördinatie van Europese fondsen in afstemming met onze fondsen

Bij het inrichten van nieuwe fondsen of financiële faciliteiten is het telkens zaak om goed de afstemming met reeds bestaande instrumenten (zowel Europese, nationale als provinciale) te onderzoeken. Europa verplicht dit zelfs in de vorm van een ex-ante onderzoek, dat wij bijvoorbeeld bij de voorbereiding van de nieuwe MKB-plus faciliteit hebben laten uitvoeren. Aan BrabantAdvies vragen wij om in algemene zin een provinciaal handelingsperspectief hierbij aan te geven.

2. Organiseren slimme en duurzame mobiliteit

Ambitie

Het is onze ambitie bij te dragen aan de concurrentie- en agglomeratiekracht van Brabant, en het stedelijk netwerk te versterken. Hiervoor werken we samen met onze partners aan een veilig, slim en duurzaam mobiliteitsnetwerk voor bewoners, bedrijven en bezoekers.

Beleidscontext

In het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) 2020 liggen de kaders voor het mobiliteitsbeleid vast. Het PVVP is verder uitgewerkt in diverse deelnota's voor: Verkeersveiligheid, Fiets, OV, Goederenvervoer en Wegen voor Bereikbaarheid. Deze zijn verder uitgewerkt in diverse provinciale uitvoeringsprogramma's, en deelname aan het landelijk programma Beter benutten en het programma SmartwayZ (voorheen Bereikbaarheid Zuid-Nederland). Onder deze opgave valt de bestuursopdracht "Toekomst aanpak mobiliteit" waartoe bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2017 opdracht is gegeven.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [Senioren op weg. Landelijk onderzoek onder ouderen naar mobiliteitsbeleving en gedrag \(sept. 2014\)](#)
- [Jongeren en mobiliteit in de vier grote steden \(juli 2015\)](#)
- [N279 \(advies van BrabantAdvies, dec. 2016\)](#)
- Diverse deelevaluaties op het gebied van mobiliteit, nl. [Visie fiets in de Versnelling](#), [Brabants Verkeersveiligheidsplan](#), [Brabantse Strategische Visie Goederenvervoer](#), [OV visie](#) en de [Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant](#) (allemaal afgerond in 2016 of eerste helft 2017)
- [Het Nieuwste Cahier #03: Mobiliteit in Brabant, de weg vooruit! \(BrabantKennis, juni 2016\)](#)
- [Bussen in Brabant, Trendmonitor OV 2012-2016](#)
- [MIRT onderzoek goederenvervoercorridors Oost en Zuidoost](#)
- Verkenning/prognose ontwikkeling nieuwe verplaatsingsmogelijkheden (staat op Onderzoeks- en Adviesagenda 2017, onderzoek doorgeschoven 2018)
- Mobiliteitsvraagstukken en big data (staat op Onderzoeks- en Adviesagenda 2017, in sept. 2017 oriëntatie op het vraagstuk (big)data en mobiliteit door de organisatie van een Meet-up, daarna wordt bekeken hoe hier verder invulling aan te geven in het kader van het traject Toekomst Mobiliteit)
- Allerlei (landelijk) onderzoek in het kader van Beter Benutten en SmartwayZ, en door kennisinstellingen zoals KiM, SWOV, CROW, PBL, NHTV, e.d.

ONDERZOEKEN - 2018

a. PM

Als de aanpak voor het traject "Toekomst Mobiliteit" is vastgesteld, kunnen daaruit in het najaar van 2017 onderzoeks- en adviesvragen in beeld komen.

3. Circulair maken economie

Ambitie

Het is onze ambitie om tot Europese top van kennis- en innovatieregio's behoren. Daarom moeten we onze ecologische footprint verkleinen, gekoppeld aan nieuwe verdienmodellen. Zodat we straks ook een topregio zijn van circulaire economie.

Beleidscontext

In maart 2017 is ook de "[Verkenning circulaire economie](#)" afgerond en aan u aangeboden. De Verkenning geeft aan dat er op het gebied van de circulaire economie binnen een aantal bestaande programmaliijnen al diverse goede initiatieven lopen. Dat geldt met name voor de programma's gericht op Biobased Economy, Agrofood, het onderdeel Groene Groei van het Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMWP), Mobiliteit & Infra en bij Energie. Ook in het traject van de Omgevingsvisie is circulaire economie geïdentificeerd. Bij de overige programma's is dat nog in beperkte mate het geval, maar bieden wel aanknopingspunten om te werken aan een transitie naar een circulaire economie. De ambities rond Circulaire economie worden binnen de lopende beleidsprogramma's opgepakt.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [Stoffenbalansen voor een Circulaire Economie in Noord-Brabant \(Telos, nov. 2016\)](#)
- [Link #1: Brabant op weg naar circulair? \(BrabantKennis, dec. 2015\)](#)
- [Longread 'Hoe maken we de cirkel rond?' \(BrabantKennis, maart 2016\)](#)
- [Verkenning circulaire economie \(maart 2017\)](#)

ONDERZOEKEN - 2018

Op dit moment is er niet direct behoefte aan onderzoek.

4. Versterken sociale veerkracht

Ambitie

Overall gaat het goed in Brabant, maar er zijn grote verschillen. We willen dat het overal goed gaat. Onze ambitie is voorkomen van tweedeling van de Brabantse samenleving. Sociale veerkracht is een randvoorwaarde voor een energieke en dus aantrekkelijke samenleving.

Beleidscontext

Het programma Sociale Veerkracht is in september 2016 door u vastgesteld nadat bij de Perspectiefnota 2016 u hiertoe opdracht had gegeven. Op basis hiervan zijn inmiddels de uitvoeringsprogramma's voor 2017 en 2018 opgesteld.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [Monitor Sociale Veerkracht in Brabant](#) (toestandsmonitor - PON/Telos, mei 2016, update in 2017 met nieuwe indicatoren voor het thema 'Kwetsbaar Brabant' en data op het terrein van gezondheid)
- [Verkenning 'Mind the Gap!' \(diverse publicaties BrabantKennis, 2016/2017\)](#)
- Pilot impactmonitoring Sociale Veerkracht (beoogt de maatschappelijke opgaven/ambities scherper te krijgen aan de hand van een aantal pilots, eerste meting naar verwachting in najaar 2017 gereed)
- Inventarisatie naar de Brabantse Betekeniseconomie (meerdere programma's betrokken, w.o. Sociale Veerkracht, Energie en Natuur): presentatie tussenresultaten tijdens de European Social Innovation week - Dear Future (op 28 sept. 2017), presentatie eindrapportage tijdens de Dutch Design Week (op 27 okt. 2017)
- Sociale Veerkracht ('Verkenning Sociaal & Publiek ondernemerschap in Brabant', advies van BrabantAdvies in 2017, volgt nog)
- Brabantse gezondheidsagenda (advies van BrabantAdvies in 2017, staat op Onderzoeks- en Adviesagenda 2017, volgt nog)
- [Publicatie 'Publiek ondernemerschap: op waarde geschat?' \(BrabantKennis, juli 2016\)](#)

ONDERZOEKEN - 2018

a. Monitor Sociale Veerkracht - verdieping (jaarlijks een rapportage)

Achtergrond: De Monitor Sociale Veerkracht is in 2016 ontwikkeld en schetst een beeld van de sociale veerkracht in Brabant. De monitor laat zien hoe die (persoonlijke, sociale en omgevings-) hulpbronnen zich afzonderlijk en in samenhang ontwikkelen. En zo signaleert de monitor ook waar zich risico's voordoen en waar behoefte is aan beleid. De provincie gebruikt de monitor zowel als nulmeting van de huidige situatie en als tool om de ontwikkeling van sociale veerkracht

in Brabant over langere tijd te volgen. We blijven de monitor nog aanscherpen en verfijnen. Bovendien verdiepen we in deze tweede fase de monitor op een aantal thema's zoals 'Kwetsbaar Brabant', 'Jongeren' en 'Digitalisering'. Verder vindt een actualisatie plaats van (onderdelen van) de monitor sociale participatie. Deze monitor is voor het laatst in 2014 verschenen (PON) en levert veel gegevens over persoonlijke en sociale hulpbronnen voor de monitor sociale veerkracht. Uitgangspunt is om de monitor sociale participatie zoveel mogelijk te integreren in de monitor sociale veerkracht.

Type: Signalerend/agenderend onderzoek.

b. Verkenning ontwikkelingen sociale veerkracht

Achtergrond: Er is de afgelopen periode veel onderzoek verricht op het terrein van sociale veerkracht in Brabant. Denk aan de diverse publicaties van BrabantKennis (Mind the gap), BrabantAdvies (gezondheid) en binnen sociale veerkracht zelf (monitor, diverse onderzoeken). Met het oog op de komende bestuursperiode willen we in aanvulling op de evaluatie van het programma vooruitblikken op basis van literatuurstudie en verkennende gesprekken met deskundigen. Waar liggen toekomstige aandachtspunten, waarop kunnen we versterken en waar liggen hiaten?

Type: Signalerend/agenderend onderzoek.

c. Evaluatie Programma Versterken Sociale Veerkracht

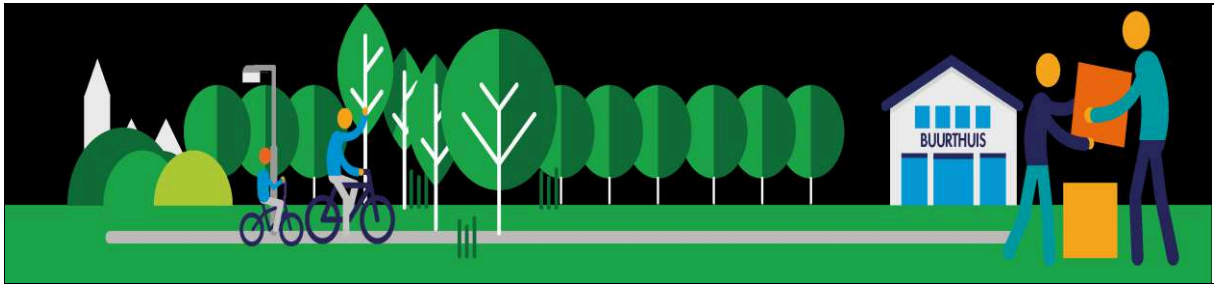
Achtergrond: Het programma Versterken Sociale Veerkracht loopt af. In het licht van de afronding van dit bestuursakkoord en als opmaat naar de komende bestuursperiode worden leerpunten en aandachtspunten geformuleerd. De Impactmonitoring die nu loopt is belangrijk als input daarvoor. Bij de start van dit onderzoek zal bekeken worden wat er nog nodig is om een goede invulling te geven aan deze evaluatie.

Type: Evaluatief onderzoek - 217a.

ADVIESVRAGEN AAN BRABANTADVIES - 2018

- Reflectie in het kader van het Interreg-programma ITHACA
ITHACA (InnovaTion in Health And Care for All) is gericht op het samen met andere Europese regio's leren hoe en waar beleidsbeïnvloeding van de regionale ontwikkelingsstrategie (RIS3)/OPzuid kan plaatsvinden. Negen Europese regio's voeren dit vijfjarige project uit en delen (praktijk)ervaringen over slimme zorg en zorginnovatie voor verbeteringen zodat de bevolking actief en gezond oud kan worden. Provincie noord Brabant is lead partner hierin.

5. Vitaliteit natuur en (stedelijke) landschappen

Ambitie

Onze ambitie is dat alle mensen in Brabant in een natuurrijke, gezonde en veilige omgeving kunnen leven. Met onze partners gaan we voor een duurzame ontwikkeling naar een top kennis- en innovatieregio, die zijn basis vindt in een robuust en veerkrachtig ecosysteem. Dit doen we voor onszelf, onze kinderen en achterkleinkinderen, voor mens, economie en planeet.

Beleidscontext

In de beleidsnota Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) 2012-2022, het Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMWP) 2016-2021, de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO) en de nota Handhavingsskoers 2013-2016 (verlengd naar 2017) zijn de kaders voor deze opgave vastgelegd. Daaraan gekoppeld zijn diverse uitvoeringsprogramma's en verordeningen. Onder deze opgave vallen ook de Bestuursopdrachten "Connecting delta", "VTH-taken" en "Leegstand" waartoe bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2016 opdracht is gegeven, en de Bestuursopdrachten "Vitale Bodem" en "De Brabantse Agenda Wonen" bij de Perspectiefnota 2017.

Voor deze opgave sluiten we ook aan bij provincie overstijgende trajecten en onderzoeken, zoals:

- De Ruimtelijke Economische Ontwikkelstrategie (REOS) Noordelijke Randstad, Zuidelijke Randstad en Brainport Eindhoven
- 'Ruimtelijke Verkenning 2018: Kijkrichtingen Verstedelijking en infrastructuur' (door Planbureau voor de Leefomgeving, provincie lid van externe klankbordgroep)
- Landelijke evaluatie van de voortgang PAS 2015-2021 in 2018 (IPO).

Op dit moment loopt er landelijk een ingrijpende wetgevingsoperatie op het gebied van het omgevingsrecht. Deze operatie moet uitmonden in een integratie van diverse wetten op het gebied van natuur, milieu en ruimtelijke ordening tot een Omgevingswet. Naast een vereenvoudiging van het stelsel en versnelling van procedures, heeft de wet als doel om de veiligheid, gezondheid en kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. Om dit te bereiken en om meer samenhang aan te brengen tussen de verschillende opgaven vraagt de wet om het maken van een Omgevingsvisie. Op dit moment werken we aan de invulling van de Brabantse Omgevingsvisie.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- Diverse deelevaluaties op het gebied van natuur, nl. [Biodiversiteit & leefgebieden \(sept. 2016\)](#), [Flora en Faunawet \(dec. 2016\)](#), [Groenontwikkelfonds Brabant \(GOB\) \(maart 2017\)](#), [Ecologische verbindingzones \(EVZ's\) en ontsnippering \(april 2017\)](#)
- [Landelijke evaluatie van het Natuurpact \(jan. 2017\)](#)
- [Tussentijdse evaluatie BrUG \(juli 2017\)](#)
- Onderzoek herijking Ecologische Verbindingzones (loopt, gereed najaar 2017)
- Onderzoek restopgave ontsnippering (loopt, gereed najaar 2017)
- [Evaluatie uitvoering PMP/PWP provincie Noord-Brabant \(maart 2015\)](#)

- Evaluatie Provinciale Milieuverordening – onderdeel grondwaterbescherming (loopt – gereed eind 2017)
- Toestandsrapportage Natuur, Water en Milieu 2017 (gereed eind 2017)
- [Analyse uitgifte vrije ontwikkelingsruimte in relatie tot beleidsregel PAS \(aug. 2016\)](#)
- [PAS als kans \(advies van BrabantAdvies, febr. 2017\)](#)
- Evaluatie Nota Handhavingenkoers 2013-2016 (staat op Onderzoeks- en Adviesagenda 2017, najaar 2017)
- [Onderzoek Interbestuurlijk Toezicht door het Rijk, Inspectie Leefomgeving & Transport van het ministerie van I&M, over uitvoering milieutaken provincie](#)
- Onderzoek n.a.v. een motie van PS over de voor- en nadelen van mandatering op het gebied van Wabo-taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving aan Omgevingsdiensten door gemeenten (gereed jan. 2018)
- Brabantse Health Deal: Strategisch adviseren in e-health (advies van BrabantAdvies, staat op Onderzoeks- en Adviesagenda 2017, volgt nog, er wordt toegewerkt naar een conferentie voorjaar 2018)
- [Monitor Leegstand Vastgoed \(eerste versie, jan. 2017\)](#); er wordt nu gewerkt aan de doorontwikkeling daarvan. Daarnaast werken de NHTV en de provincie samen aan een publicatie over 'Leegstand als schakel naar de toekomst' (eind 2017).
- Aanpak leegstand in Brabant in een deel a (over de voucherregeling VAB's) en een deel b (advies van BrabantAdvies, staat op de Onderzoeks- en Adviesagenda 2017, volgt nog)
- [Provinciale bevolkings- en woningbehoefte prognose Noord-Brabant \(voorjaar 2017\)](#)
- [Magazine 'Midsize Brabant' \(BrabantKennis, april 2015\)](#)
- [Longread 'Is gemiddeld goed genoeg?' \(BrabantKennis, dec 2015\)](#)
- [Visitatierapport over verstedelijking \(febr. 2017\)](#)
- Omgevingsvisie (diverse adviezen van BrabantAdvies: [Reflectie op Startdocument Omgevingsvisie, dec. 2016](#), [Briefadvies n.a.v. Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie, maart 2017](#), en er komt nog een vervolgadvisie in 2017 in het kader van de Omgevingsvisie)
- [Evaluatie strategische plannen \(SVRO, BrUG, PMWP, PVVP\) – Toegepaste rollen en instrumenten en leerervaringen voor de Omgevingsvisie \(sept. 2017\)](#)

Er is binnen deze opgave ook aandacht voor het onderwerp klimaatadaptatie, maar daarover is al veel onderzoek beschikbaar (problematiek is universeel) dat vertaald moet worden naar een handelingsperspectief. BrabantKennis organiseert een trendnacht over 'Het Klimaatgedrag van Brabant', 30 november 2017.

ONDERZOEKEN - 2018

a. Transformatiepotentie: van leegstand naar woningbouw

Achtergrond: Een van de actielijnen uit de Brabantse Agenda Wonen is het 'accent op duurzame verstedelijking'. Hierbij is het van belang de mogelijkheden om het woningbouwprogramma in te zetten op binnenstedelijke (transformatie)locaties en voor het herbestemmen van leegstaand vastgoed, optimaal te benutten. Hierbij zijn vooral de eerstkomende jaren cruciaal (+120.000 woningen tot 2030). Urgentie is geboden.

In dit onderzoek worden voor elk van de regionale woningmarkten en samen met gemeenten de (toekomstige) mogelijkheden voor woningbouw op binnenstedelijke locaties in beeld gebracht. Hierbij gaat het om de vragen waar kansen liggen op het vlak van inbreiden, herstructureren en transformeren en waar leegstaand en leeg komend vastgoed tot woonruimte kan worden herbestemd. Met deze inzichten kunnen ruimtelijke keuzes op de regionale woningmarkt (beter) worden afgewogen en onderbouwd.

Doel is gezamenlijk meer zicht te krijgen op de omvang van de binnenstedelijke transformatiemogelijkheden en -opgaven in de komende jaren en welke rol, inzet en expertise dit vraagt van de betrokken partijen. En om samen een (beter) onderbouwde inschatting te kunnen maken van rendementen, risico's en benodigde financiële middelen, publiek en privaat.

Type: Signalerend/agenderend onderzoek.

b. Kwalitatieve analyse van de woningbehoefte in Brabant

Achtergrond: De provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose laat zien dat de samenstelling van de Brabantse bevolking de komende decennia sterk verandert. Hierbij springen vooral de (verdere) vergrijzing en sterke groei van het aantal eenpersoonshuishoudens in het oog. Uit de prognose blijkt eveneens – en dan vooral in kwantitatieve termen – dat er, samenhangend met de nog altijd flinke groei van het aantal huishoudens, de eerstkomende jaren nog een stevige woningbouwopgave ligt (120 duizend woningen voor 2030).

Maar wat betekent deze *kwantitatieve* behoefte aan nieuwe woonruimte in *kwalitatieve* zin? Hierbij spelen niet alleen demografische ontwikkelingen een rol, maar zijn ook financieel-economische veranderingen en sociaal-maatschappelijke trends van belang. Ontwikkelingen die van invloed zijn op de wijze waarop mensen willen (samen)wonen en -leven en dus op de (toekomstige) woningbehoefte. Aan welke typen woonruimte en woonmilieus is behoefte en wordt hier voldoende op ingespeeld? En welke regionale verschillen zijn er op dit vlak?

Dit onderzoek is erop gericht meer inzicht te krijgen in de (regiospecifieke) kwalitatieve woningbehoefte in de komende jaren. Met het onderzoek worden bouwstenen aangedragen voor de regionale en gemeentelijke woningbouwplanning en -programmering.

Type: Signalerend/agenderend onderzoek.

c. Weerbare Overheid in het Buitengebied

Achtergrond: Uit allerlei onderzoeken (ook in Brabant) komt naar voren dat de onderwereld steeds meer grip krijgt op de bovenwereld. De uitdaging is hoe we met provinciaal beleid tegendruk kunnen opbouwen tegen ondermijnende criminaliteit in het buitengebied. Het onderzoek moet inzicht geven hoe provinciale regelgeving (bijv. de Verordening Ruimte) kan worden ingezet om ondermijning tegen te gaan ook in relatie tot de toekomstige Omgevingswet en de Omgevingsvisie. Het onderzoek zal worden toegespitst op een tweetal actuele onderwerpen, die ook door het college van GS zijn geprioriteerd, namelijk: de aanpak van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's) in het buitengebied, en de problematiek op recreatieparken.

Type: Beleidsvormend onderzoek.

d. Evaluatie Programma Brabantse Aanpak Leegstand

Achtergrond: Naar aanleiding van de Bestuursopdracht "Leegstand" is eind 2016 het Programma Brabantse Aanpak Leegstand vastgesteld. Conform afspraak met de Staten zal dit programma in 2018 worden geëvalueerd. Op basis daarvan zal besluitvorming plaatsvinden of het programma nog door zal lopen na 3 jaar.

Type: Evaluatief onderzoek.

e. Tussenevaluatie Beleidskader Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021 (PMWP)

Achtergrond: De evaluatie is een tussenevaluatie conform afspraak daarover in het PMWP en wordt ook gebruikt voor het opstellen van de provinciale Omgevingsvisie waarin deze nota opgaat. Bij deze evaluatie worden de reeds uitgevoerde deelevaluaties als input gebruikt (zoals

de evaluatie Provinciale Milieuverordening die eind 2017 wordt afgerond, en het vertrekpunt vormt voor de Omgevingsverordening).

Type: Evaluatief onderzoek

ONDERZOEK VAN GELIEERDE KENNISPARTNERS – 2018, TER KENNISNAME

- 'Nieuwe natuur' - over ondernemerschap op het snijvlak van natuur en landbouw (longread BrabantKennis, 2018)

ADVIESVRAGEN AAN BRABANTADVIES - 2018

- Omgevingsvisie
Op weg naar een Brabantse Omgevingsvisie is BrabantAdvies al diverse keren om advies gevraagd; mogelijk ook in 2018.
- Humane medicijnresten in het grondwater
Resten van medicijnen in het grondwater is een toenemend probleem dat betekenis heeft voor de gezondheid van Brabanders. Wat kunnen wij hier als provincie in betekenen? Hoe zou een handelingsperspectief er uit kunnen zien?

6. Verduurzamen landbouw

Ambitie

De provincie wil tot de meest duurzame en slimme agrofoodregio's van Europa behoren. De provincie stimuleert daarom bedrijven in de hele keten om met elkaar verdienmodellen te ontwikkelen, kringlopen te sluiten en samen te werken met andere sectoren.

Beleidscontext

Aan deze opgave wordt invulling gegeven in de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 2016-2020. Aan deze opgave koppelen ook de Bestuursopdrachten "Agrofood" en "Versnelling transitie veehouderij" waartoe het bestuur bij de vaststelling van respectievelijk de Perspectiefnota 2016 en 2017 opdracht heeft gegeven.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [Actualisatie Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood \(UBA\) – briefadvies van BrabantAdvies, febr. 2016](#)
- [Onderzoek veehouderij en gezondheid omwonenden \(VGO\) – \(juli 2016\) + Aanvullende studies \(juni 2017\)](#)
- [Evaluatie BZV en Urgentieteam \(sept. 2016\)](#)
- [Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij \(BZV\): een transitie-instrument? \(advies van BrabantAdvies, sept. 2016\)](#)
- [Beter eten, beter leven - dat smaakt naar meer \(advies van BrabantAdvies, okt. 2016\)](#)
- [Q-koorts: kennis en ervaring dreigen verloren te gaan – briefadvies van BrabantAdvies, jan. 2017](#)
- [Verwachte effecten aanscherping Verordening Natuurbescherming en staldering op omvang en structuur veehouderij in Noord-Brabant \(juni 2017\)](#)
- [Versnelling transitie veehouderij: effecten voor de natuur en het milieu \(juni 2017\)](#)
- Monitor Agrofood en een bijbehorend Infoboard (in ontwikkeling, gereed in 2017).
- Onderzoek naar mogelijkheden voor sluiting van kringlopen in de landbouw (door TNO/WUR - loopt, 4-jarig traject)
- Vervolg op het VGO-onderzoek (uitvoering door het RIVM, medefinanciering door de provincie).

ONDERZOEKEN - 2018

a. Sluiten van kringlopen in de landbouw op noord west Europese schaal

Achtergrond: Er loopt op dit moment onderzoek naar het sluiten van kringlopen door TNO/WUR (dat is ingezet naar aanleiding van de mestdialoog). Aanvullend daarop is behoefte aan onderzoek dat meer gaat over de vraag: welke instrumenten kunnen overheden/provincie inzetten om de kringlopen te sluiten op noord west Europese schaal?

Type: Beleidsvormend onderzoek.

b. Evaluatie Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood (UBA) 2016-2020

Achtergrond: De uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood loopt af en zal geëvalueerd worden. In het licht van de afronding van dit bestuursakkoord en als opmaat naar de komende bestuursperiode worden leerpunten en aandachtspunten geformuleerd. Aangezien de eindevaluatie naar voren wordt gehaald vervalt de tussenevaluatie zoals gepland 2017. Tevens zal worden bekeken of het mogelijk is om de 'Resultaten zorgvuldige dialoog' samen met deze evaluatie op te pakken.

Type: Evaluatief onderzoek - 217a.

ADVIESVRAGEN AAN BRABANTADVIES - 2018

- Toekomstperspectief voor de landbouw in Brabant

Het advies zou niet zozeer moeten gaan over 'hoe lossen we de knelpunten op', maar veel meer over hoe de landbouw er in bijvoorbeeld 2030 of 2035 uit zou moeten zien, waarbij verdienmodellen, maatschappelijke acceptatie en milieu een belangrijke rol spelen. Bij voorkeur geplaatst in het licht van (mondiale) ontwikkelingen als klimaatverandering, opkomende economieën en een veranderend voedselpatroon. Wat is er al en met welke scenario's moeten we rekening houden? (bouwsteen voor de komende bestuursperiode)

7. Versnellen energietransitie

Ambitie

In 2050 hebben we er mét Brabant voor gezorgd dat we net zoveel energie duurzaam opwekken als gebruiken. Dit levert naast het voorkomen van teveel opwarming van de aarde, ook een groenere, schonere en duurzamere economie én een veerkrachtige samenleving op. Als een top kennis- en innovatieregio versnelt Brabant de energietransitie.

Beleidscontext

De Energieagenda 2010-2020 geeft de kaders voor deze opgave. De agenda is verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Energie 2016-2019. September 2017 heeft u de [tussenevaluatie van het uitvoeringsprogramma Energie](#) ontvangen voor verdere beleidsontwikkeling en effectieve inzet van de resterende middelen voor de tweede helft van de bestuursperiode 2015-2019.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [\(Tussentijdse\) evaluatie Energieagenda 2010-2020 \(juli 2014\)](#)
- [Gebiedsstrategie duurzame energieopgave Noord-Brabant \(sept. 2016\)](#)
- [Windenergie A16-zone – briefadvies \(advies van BrabantAdvies, nov. 2016\)](#)
- [Evaluatie Energiefonds \(maart 2017\)](#)
- [Longread 'Energie in zicht?': \(BrabantKennis, dec. 2016\)](#)
- [Tussenevaluatie Uitvoeringsprogramma Energie \(aug. 2017\)](#)

Daarnaast gebeurt er op dit terrein al veel aan ontwikkeling en kennis, maar vaak met de private sector. Er lopen ook langjarige onderzoekstrajecten waarbij kennisinstellingen zijn betrokken, waaronder:

- Fuelliance, ontwikkeling van cluster rondom energieopslag, nieuwe conversietechnieken, nieuwe energiedragers, elektrificeren en flexibiliseren van industriële processen (FOM-Differ, TU/e).
- Smart Energy Farming, Nieuwe concepten voor betrekken agrarische sector en haar omgeving vanuit domein energie (Gruyterfabriek).
- Energieke Landschappen, Visie op energieke landschappen en vertaling in de Omgevingsvisie (extern bureau).
- Smart city, wetenschappelijke onderbouwing van ontwikkelingen van smart city en invulling van livinglab (Brainport smart district, Frauerhofen, TU/e en TNO)
- Nul op de meter huizen, proeftuinen om innovaties naar nul op de meter woning te realiseren (SPARK, TU/e).
- 100.000 voertuigenplan, visie op de ontwikkeling van elektrisch rijden, de benodigde infra en aanpassing van wet en regelgeving (TU/e, Enexis/Enpuls).

- Sociale innovatie in energie, hoe betrekken van de maatschappij in de energietransitie (TiU/TiREG), onderdeel van topsectorenbeleid.

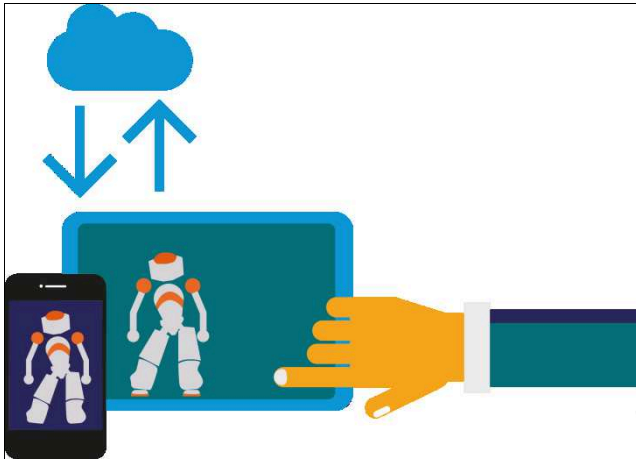
ONDERZOEKEN - 2018

a. Evaluatie Energieagenda 2010-2020

Achtergrond: Deze nota loopt nog tot 2020, maar deze wordt voortijdig (in 2018) vernieuwd vanwege de energietransitie die we versneld willen inzetten. Deze evaluatie is daarvoor input. De bedoeling is de opgave op het gebied van energie al eerder duidelijk te benoemen. Belangrijke input hiervoor is het nieuwe bestuursakkoord van het Rijk waar de inzet door het Rijk wordt benoemd – dit vormt belangrijke input voor keuzes op dit terrein op provinciaal niveau.

Type: Evaluatief onderzoek – 217a.

8. Digitalisering

Ambitie

Nederland wil gidsland zijn in digitalisering: als slimme regio loopt Brabant voorop. We willen in samenhang kansen oppakken van digitalisering, omgaan met bedreigingen en effectief meebewegen met veranderingen.

Beleidscontext

Bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2017 is de Bestuursopdracht "Digitalisering" verstrekt. De opgave is 'breed' omdat het alle opgaven raakt. Aan de bestuursopdracht wordt nog invulling gegeven op dit moment. In de nabije toekomst zal de bestuursopdracht waar opportuun worden doorontwikkeld in relatie tot andere provinciale vraagstukken, bijvoorbeeld op het snijvlak met agrofood of mobiliteit.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [Evaluatie Kadernota ICT-beleid 2013-2015 \(najaar 2015\)](#)
- [Grand Initiative Data Science, visie en 'grand design' Data Science, graduate School en Ecosystem \(2015\)](#)
- [Intentieverklaring en Marktonderzoek Graduate School \(2015\)](#)
- [Krant '#slimbrabant' \(BrabantKennis, nov 2015\)](#)
- [Let's Hack \(BrabantKennis, dec. 2016\)](#)
- [Longread 'Brabant aan de robot': \(longread BrabantKennis, BrabantAdvies, e.a., jan. 2017\)](#)
- [E-zine 'Big met data' \(provincie, BOM, BrabantKennis, maart 2017\)](#)
- [Evaluatie Breedbandfonds \(maart 2017\)](#)
- [Syntegration studie naar ontwikkeling 'Brainport Smart District' \(voorjaar 2017\)](#)
- Dataficering en de impact voor de Brabantse topclusters (BOM, eind 2017)

ONDERZOEKEN - 2018

a. Verkenning Brabantse smart city toepassingen en smart regions

Achtergrond: In Brabant lopen we voorop met het inzetten van digitale technologieën bij het oplossen van maatschappelijke problemen - waaronder veiligheid, sociale inclusie, mobiliteit, agrofood transitie, duurzaamheid en slimme zorg. Met deze verkenning willen we kijken welke toepassingen het meest kansrijk zijn.

Type: Beleidsvormend onderzoek.

b. Verkenning mogelijkheden voor internationale en Europese samenwerking op het gebied van digitalisering

Achtergrond: Dataficering is een mondiaal technologische trend die gaat over het verkrijgen van digitale data uit de omgeving, van mens en machine, en het vertalen van deze data in informatie en daarmee toegevoegde waarde. In Europa wordt fors ingezet op de digitale voortuitgang, zeker door de huidige EU-voorzitter Estland. Het Horizon2020 programma zet voor 80% in op digitaliseringsthema's zoals data science, fotonica en smart city. Daarom willen wij de kansen en mogelijkheden voor Europese en internationale samenwerking volgens het motto 'versterk de huidige relaties' onderzoeken. Welke relaties zijn kansrijk voor welke thema's?

Type: Beleidsvormend onderzoek.

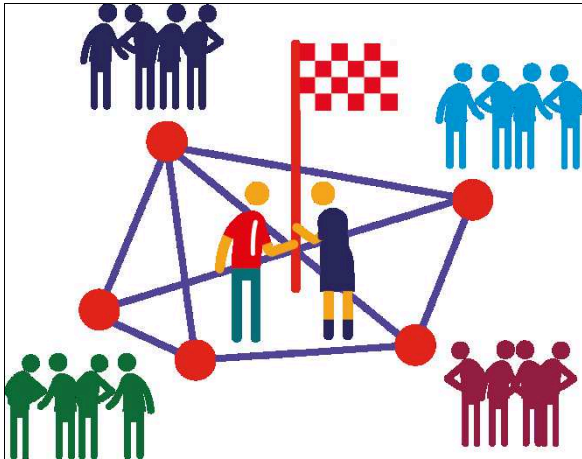
ADVIESVRAGEN AAN BRABANTADVIES - 2018

- Brabantse Robotagenda (monitor)

De ontwikkelingen in de robotisering gaan snel. Het is goed om die ontwikkelingen in de verschillende sectoren te blijven volgen. Mogelijkheid hiervoor is de robot performance index. De robot performance index heeft drie doelen:

- 1) Uitdragen van robotbedrijven in Brabant als economische sector,
- 2) Creëren van een 'multiplier effect' onder bedrijven (onderling overnemen technologie),
- 3) Doorwerking robotisering naar sectoren in beeld brengen (baanverandering/automatisering).

9. Bestuurlijke vernieuwing en samenwerking

Ambitie

Brabant is een polycentrisch netwerk dat als ambitie heeft te functioneren in de Delta Metropool binnen Europa en dat vanuit kwaliteit waarde wil toevoegen. We bouwen aan een samenhangend ruimtelijk-economisch netwerk én aan een daadkrachtige interbestuurlijke samenwerking & triple helix netwerken.

Beleidscontext

Met het programma '(Veer)Krachtig Bestuur' en een 'beleidskader Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 2016-2019' wordt invulling gegeven aan een 'bestuurskrachtig' Brabant.

Op de [website](#) Veerkrachtig bestuur vindt u het relevante onderzoek. Een onderzoek dat - in samenwerking met de VBG - net is afgerond in dit kader heeft als thema [Bestuurskracht in relatie tot ondermijnende criminaliteit in buitengebied \(voorjaar 2017\)](#). Het nieuwe thema voor het volgende jaar is 'Bestuurskracht in relatie tot Energie-transitie'.

Het beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016-2019 geeft invulling aan een wettelijke taak. Op het gebied van IBT loopt nu een landelijke evaluatie van de Wet Generiek Toezicht waarbij de provincie Noord-Brabant intensief betrokken is. Verder loopt er ook een landelijke evaluatie naar de toekomst van het financieel toezicht.

Onder deze opgave valt ook de Bestuursopdracht "Sterk Brabants Netwerk" waartoe bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2016 opdracht is gegeven.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [Evaluatie Interbestuurlijk Toezicht provincie Noord-Brabant \(mei 2015\)](#)
- [Ondertussen in het buitengebied - Bestuurskracht en de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit \(voorjaar 2017\)](#)
- [Longread 'Criminaliteit met een zachte 'G' \(BrabantKennis, april 2017\)](#)
- Longread 'Kennis maken met de regio' - over samenwerking/verbinding van kennisinstellingen in de regio (BrabantKennis, najaar 2017)

ONDERZOEKEN - 2018

a. Opgaven en het optimale schaalniveau

Achtergrond: Voor het samen uitvoeren van opgaven is adaptiever programmeren nodig. Maar hoe doe je dat nu goed? Iedere opgave heeft zijn eigen optimale schaalniveau (zie de reflectie

[Maak verschil in de regio \(maart 2017\)](#)) en hoe bepaal je dan het juiste schaalniveau. Wat zijn de Daily Urban Systems van de opgaven waar we voor staan?

Type: Signalerend/agenderend onderzoek.

b. Verkenning – Hoe veerkrachtig is Noord-Brabant?

Achtergrond: De start voor Veerkrachtig bestuur was een essay "Panorama Krachtig Brabants bestuur". Inmiddels is het Samen-op-weg traject van gemeenten en provincie (Veerkrachtig bestuur in Brabant) al weer een aantal jaren onderweg. Het is tijd niet alleen stil te staan niet bij wat er al is bereikt (evaluatie), maar ook om te blijven focussen op het hoofddoel, een betekenisvol en krachtig bestuur in het Brabant van de 21ste eeuw. Daartoe willen we een "essay" laten schrijven over de toekomst van het Brabants bestuur. Welke ontwikkelingen zijn er en voor welke grote opgaven staan we? Welk toekomstbeeld dromen we? Wat is betekenisvol besturen in de 21ste eeuw nu eigenlijk?

Type: Signalerend/agenderend onderzoek.

c. Evaluatie Programma (Veer)krachtig Bestuur

Achtergrond: Het programma (Veer)krachtig Bestuur loopt sinds 2011. In december 2013 is het programmaplan Veerkrachtig Bestuur vastgesteld. Vervolgens is in oktober 2014 het visiedocument (Veer)krachtig Bestuur gepubliceerd met daarin een aantal uitgangspunten voor (Veer)Krachtig Bestuur. De evaluatie heeft het karakter van een tussentijds advies mede om accenten richting toekomst mee te geven, samen met de hiervoor genoemde verkenning "Hoe veerkrachtig is Brabant?"

Type: Evaluatief onderzoek.

d. Burgerparticipatie bij beleid

Achtergrond: In de Statenmededeling 'Bestuurlijke Vernieuwing in Beeld' (159032) laten we zien dat er veel voorbeelden zijn van hoe we in onze organisatie burgerparticipatie toepassen bij het maken van nieuw beleid. We gaan hierin een verdiepingsslag maken door meerdere van onze programma's en instrumenten door te lichten op het thema burgerparticipatie. Op deze manier krijgen we inzicht in de dingen die we goed doen, en op welke onderdelen we nog verbeteringen kunnen aanbrengen. Dit sluit aan bij onze ambitie om enkele experimenten te gaan evalueren (Statenmededeling 4068239). We gaan verkennen of we hiervoor kunnen samenwerken met het Tilburg Center for Regional Law and Governance (TiREG).

Type: Evaluatief onderzoek.

e. Evaluatie Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016-2019

Achtergrond: Het Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht loopt tot 2019 en zal geëvalueerd worden (start eind 2018, afronding 1^e helft 2019) zodat een beleidskader vastgesteld kan worden eind 2019.

Type: Evaluatief onderzoek – 217a.

ONDERZOEK VAN GELIEERDE KENNISPARTNERS – 2018, TER KENNISNAME

- 'Toekomstgids voor Brabantse gemeenten' – in het kader van de gemeentelijke verkiezingen (BrabantKennis, begin 2018)

10. Culturele identiteit

Ambitie

Onze ambitie is om de onderscheidende identiteit van de Brabantse cultuur te laten bloeien en groeien. Juist die eigenheid en openheid definieert Brabant. Cultuur draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat in Brabant.

Beleidscontext

Onze identiteit komt onder meer tot uitdrukking in ons Erfgoed, Cultuur en Sport.

De kaders daarvoor zijn vastgelegd in het beleidskader Erfgoed 2016-2020 ('Cultuur van toen'), de Cultuuragenda voor Brabant 2020 ('Cultuur van nu') en de Sportagenda Brabant Beweegt 2016-2019.

Relevant recent (Brabants) onderzoek/advies

- [Evaluatie Erfgoedbeleid Provincie Noord-Brabant \(eind 2014\)](#)
- [Evaluatie Erfgoedfabriek door Scief Houben \(2014\)](#)
- Landelijke 'Monumentenmonitor'(toestandsmonitor over staat van onderhoud monumenten - wordt ontwikkeld samen met o.a. Monumentenwacht - 2017)
- [Evaluatie Brabant C fonds \(maart 2017\)](#) - naar aanleiding hiervan komt er een 'Monitor Brabant C' (impactmeting - loopt)
- [Monitor De waarde van cultuur \(Telos/PON, 2014\)](#); nieuwe monitor (gereed medio 2018)
- Landelijk onderzoek om te komen tot een Regionale cultuurindex (aansluiting samen met de B5)
- [Trots op ons! Over de vitaliteit van netwerken rondom Brabantse multifunctionele accommodaties \(mei 2016\)](#)
- [Vitaliteit van het cultuursysteem in Noord-Brabant. Inventarisatie van de culturele infrastructuur. \(PON, 2014\)](#). Er is een update gemaakt in 2015.
- [Cultuur en erfgoed. De mening van de Brabantse burger. \(PON, 2016\)](#)
- [Monitor Sportplan - Nulmeting \(2012\) + Monitor Sportplan - 1-meting \(eind 2014\)](#)
- [Evaluatie Sportplan Brabant 2016 \(febr. 2016\)](#)
- [Proefschrift van Sandra Wagemakers "Brabant is Here, Making Sense of Regional Identification" \(Tilburg University, 9 juni 2017\)](#)

ONDERZOEKEN - 2018

a. Evaluatie Beleidskader Erfgoed 2016-2020

Achtergrond: De vier verhaallijnen in het Erfgoedkader gaan over vier categorieën Erfgoed: industrieel erfgoed, kloosters, militair erfgoed en landgoederen & kastelen. Het beleidskader Erfgoed loopt tot 2020 en zal geëvalueerd worden mede om in het licht van de afronding van dit

bestuursakkoord en als opmaat naar de komende bestuursperiode leerpunten en aandachtspunten richting toekomst mee te geven aan een nieuw bestuur (incl. alle uitvoeringsinstrumenten zoals het investeringsprogramma en de Erfgoedfabriek).

Bij het opstellen van het Erfgoedkader zijn aan de voorkant voor ieder van de vier verhaallijnen de 'kern prestatie indicatoren' (kpi's) benoemd. In 2017 zal een eerste meting worden gedaan.
Type: Evaluatief onderzoek - 217a.

b. Evaluatie Cultuuragenda voor Brabant 2020

Achtergrond: De Cultuuragenda voor Brabant loopt tot 2020 en zal geëvalueerd worden mede om in het licht van de afronding van dit bestuursakkoord en als opmaat naar de komende bestuursperiode leerpunten en aandachtspunten richting toekomst mee te geven aan een nieuw bestuur. De al uitgevoerde evaluatie van het Brabant C fonds zal als input voor de evaluatie worden gebruikt.

Type: Evaluatief onderzoek - 217a.

c. Evaluatie Sportagenda 2016-2019

Achtergrond: De Sportagenda Brabant Beweegt 2016-2019 zet in op vier onderdelen: 1) Aangepast sporten, 2) Sportevenementen, 3) Talentontwikkeling en 4) Sportinnovatie. Doel is om vanuit deze onderdelen de sociaal-maatschappelijke en economische effecten van sport te vergroten en zichtbaar te maken. Bij het maken van de Sportagenda is een tool gemaakt om te monitoren en er is een nulmeting gedaan. In 2017 zal de monitoring worden geactualiseerd om eind 2018 te kunnen evalueren (incl. alle uitvoeringsinstrumenten). De evaluatie geeft input voor het nieuwe bestuursakkoord waarin bepaald moet worden op welke wijze verder invulling wordt gegeven aan Sport.

Type: Evaluatief onderzoek - 217a.

ADVIESVRAGEN AAN BRABANTADVIES - 2018

- Cultuur in BrabantStad

In het Rijksbeleid ten aanzien van Cultuur staat de stedelijke regio centraal. BrabantStad werkt actief samen op het gebied van cultuur, in de spoorzones maar ook in de lobby richting het rijk. Hoe kunnen andere partijen dan overheden (bijv. het bedrijfsleven) aangehaakt worden ter versterking van cultuur? (bijv. hierbij ook de jong-professionals van BrabantAdvies betrekken).